

Matko Botić

Srčano i zaigrano prihvaćanje Drugoga

Nino D'Introna - Giacomo Ravicchio
(naslov originala: Robinson & Crusoe)

Ne, prijatelju!

Redatelj:
Rene Medvešek
Kazalište Trešnja

Premijera:
7. veljače 2009.

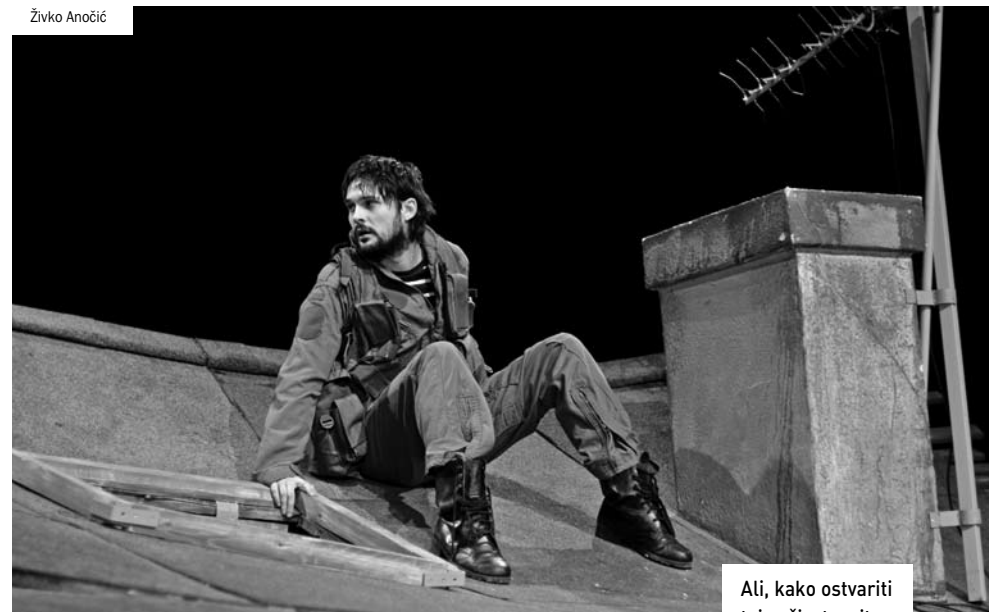
Središnji problem hrvatskoga kazališta za djecu i mlade leži u prečestom nedostatku umjetničkih ambicija i programatskom zadržavanju tematsko-izvedbenog diskursa predstava na infantilnoj i podcjenjujućoj glumi, lošoj animaciji lutaka i željeznom repertoaru od pet uvijek istih bajkovitih klasika. Postoje, naravno, i svijetli primjeri, koji kazalište za djecu shvaćaju ozbiljno i pokušavaju ići ukorak s vremenom, usprkos stalnim primjedbama kako takve predstave "djeca ne razumiju" ili "su im preduge", iako ih koncentrirana publika prati predano i sa za-

Kazalište s Trešnjevke u nekoliko je posljednjih godina uspjelo na scenu postaviti korpus predstava koje, bez obzira na uspjeh pojedine produkcije, jednoglasno odašilju pismo ozbiljnih umjetničkih namjera.

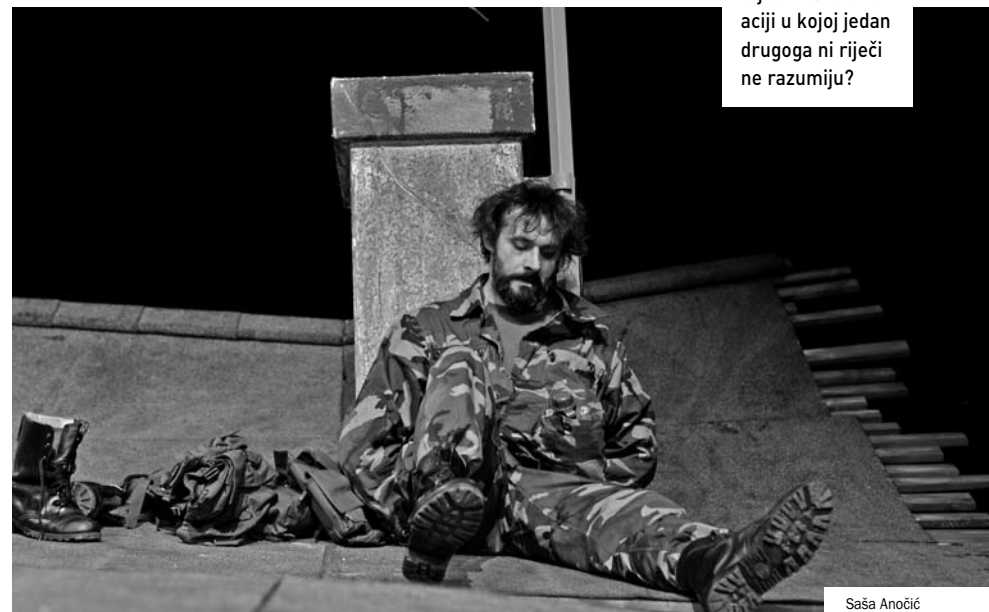
nimanjem. Jedna od takvih oaza kreativnog i srčanog teatra za djecu i mlade već godinama je zagrebačko Gradsko kazalište Trešnja.

Kazalište s Trešnjevke u nekoliko je posljednjih godina uspjelo na scenu postaviti korpus predstava koje, bez obzira na uspjeh pojedine produkcije, jednoglasno odašilju pismo ozbiljnih umjetničkih namjera. S glumačkim ansamblom koji bi istoga trenu prigrio bilo koji hrvatski profesionalni teatar, Trešnjin se repertoar sastoji od inozemnih komercijalnih bestselera poput *Miffy* i Disneyjeve *Ljepotice i zvijeri*, ali i maštovitih prerada stranih i domaćih klasika koje potpisuju intrigantna redateljska imena poput Saše Anočića i Renea Medveška. Potonji se nakon pomalo ziheraškog odabira naslova kao što su *Čudnovate zgode šegrta Hlapića* i *Oliver Twist* na

Živko Anočić

Ali, kako ostvariti taj suživot u situaciji u kojoj jedan drugoga ni riječi ne razumiju?

Saša Anočić

Trešnjinu scenu odvažio postaviti naslov koji je dodatno zaoštrio problematiku dječjeg repertoara. Riječ je o komadu *Robinson & Crusoe*, u hrvatskoj adaptaciji nazvanom *Ne, prijatelji!*

Ne, prijatelji! nastao je prema motivima Defoeova klasika *Robinson Crusoe*, iz pera talijanskih dramatičara, glumaca i redatelja Nina D'Intronea i Giacomina Ravicchija. Iz Defoea je zapravo preuzeto samo osamljeno okružje izgubljenog čovjeka, u ovom slučaju krov poplavljene kuće nakon ratne kataklizme, na kojem se sreću dva vojnika zaraćenih strana. Isprva su, naravno, zainteresirani samo za brzo usmrćivanje onoga drugog, ali iscrpljenost, nedostatak ubojitog oružja i želja za preživljavanjem na poslijetku ih upućuju na suživot. Ali, kako ostvariti taj suživot u situaciji u kojoj jedan drugoga ni riječi ne razumiju?

Medvešek maštovito režijskom postavkom ove predsta-

Posebna kvaliteta *Ne, prijatelja!* leži u odabiru glumaca. Medvešek, naime, uloge suprotstavljenih boraca dodjeljuje rođenoj braći, Saši i Živku Anočiću, i na taj način dodatno podcrtava svu grotesknost situacije u kojoj je "nemanje zajedničkog jezika" veći hendikep i čin razlike, bez obzira na sve ostale sličnosti.

ve podsjeća na svoje ranije radove pa je zapravo jako teško povezati srčanu zaigranost *Ne, prijatelja!* s klasičnom, pomalo dosadnom dramskom rutinom predstave *Život je san*, koju je taj redatelj postavio u *Gavelli* samo nekoliko dana nakon Trešnjine premijere. Gledajući *Ne, prijatelja!* teško se ne sjetiti kultnog *Hampera*, u kojem likovi na smetlištu, napušteni i odbačeni kao i smeće oko njih, pokušavaju stvoriti svijet vrijedan življenja. Na sličan način Medvešek gradi scensku igru i u *Ne, prijatelju!*. Dva vojnika isprva komuniciraju bezglasnim jezikom nasilja, potom se polako pokušavaju približiti jedan drugome linijom manjeg otpora, svaki sa svojim jezikom, te na poslijetku grade zajednički gestualni sustav sporazumijevanja, koji im pokazuje da je tek u kompromisnom prihvatanju različitosti Drugoga ključ za zajednički suživot. Pritom, Medvešek situaciju zaoštrava do ekstrema, gradeći dramsku radnju na začudnom spoju vojnika koji se obraća publici na hrvatskom, ali svom suparni-

ku/supatniku nudi i kratke rečenice na nekoliko velikih europskih jezika te Drugog koji govori nerazumljivim jezikom što napadno podsjeća na arapski. Na taj način *Ne, prijatelji!* postaje intrigantna studija o neeuropskom Drugom, čudnom, pomalo divljem i smiješnom, u svakom slučaju "neprilagođenom", ali u predstavi dobiva priliku predstaviti se kao osoba koja svojim duhom, interesima i dobrotom zaslužuje biti ravnopravna s partnerom koji nam je svima bliži i razumljiviji. Stephen Greenblatt definirao je europocentrični kolonijalizam kao *ukidanje uzajamnosti odnosa između ja i drugog u korist jednosmjernosti tog odnosa koja omogućuje manipulaciju*. Medvešekova predstava na kazališno potentan i svima razumljiv način radi na odbacivanju te jednosmjernosti, on nipošto ne pristaje na takvu manipulaciju i umjetnički je poništava, bez patetike i dociranja.

Posebna kvaliteta *Ne, prijatelja!* leži u odabiru glumaca. Medvešek, naime, uloge suprotstavljenih boraca dodjeljuje rođenoj braći, Saši i Živku Anočiću, i na taj način dodatno podcrtava svu grotesknost situacije u kojoj je "nemanje zajedničkog jezika" veći hendikep i čin razlike, bez obzira na sve ostale sličnosti. Mladi brat Živko tumači ratnika kojega razumijemo, njegova je uloga uspostavljanje kontakta s mladom publikom, njegov lik mora osim sebe predstaviti i onoga nerazumljivog Drugog. Živko Anočić tu zadaću obavlja duhovito i zaigrano, beskrajnomo energijom i sjajno glumljenom željom za razumijevanjem Drugoga, bivajući ipak povremeno preizraavan i precinčan u gestualnim "dijalogima" s partnerom. Saša Anočić napravio je maestralnu ulogu, koja prije svega osvaja virtuosno izmišljenim jezičnim sustavom. Anočić taj svoj pseudoarapski govori s tolikom lakoćom i nekom unutarnjom logikom, zadržavajući uvijek iste aliteracijske osobine i ponavljajući iste sintagme na različitim mjestima, postižući na taj način iznimnu autentičnost i zaokruženoost vlastitog lika. U scenama u kojima se početno neprijateljstvo počinje pretvarati u oprezno, ali nježno zajedništvo, može se vidjeti sva ljepota Medvešekova redateljskog rukopisa, kao i zavidna glumačka vještina dvaju aktera koji se poznaju u dušu. Dodatni impuls dramskoj radnji neizostavno daje i sjajno scenografsko rješenje

Živko Anočić i Saša Anočić

Tanje Lacko, sastavljeno od ogromnoga nakošenog krova s tavanskim prozorom, iz kojega glumci izvlače rekvizite potrebne za duhovitu scensku igru. Ribolov sa zadnjim ostatkom tosta kao mamcem i neuspješšan pokušaj ubijanja maloga poljskog miša postaju u zaigranom redateljskom čitanju poligon za potentno glumačko nadmudrivanje i suigru, termin koji Medvešek spominje gotovo u svakom razgovoru o vlastitom radu. Ta suigra dvojice sjajnih glumaca u *Ne, prijatelju!* zbilja uvjerljivo prelazi rampu i izaziva gavelijanski shvaćene *paralelne psihofizičke procese u gledatelju*, i to one vezane uz radost i srčanu neposrednost susreta različitosti, što se dodatno pojačava reakcijama jako mlade publike koja na sve skupa gleda uživljeno i bez ironijskog odmaka.

Ne, prijatelja! u Trešnji osnovnoškolci prate sa zanimanjem i odobravanjem, riječ je o predstavi napravljennoj za dječju publiku, što nije spriječilo selektora ovogodišnjih Dana satire da je pozove u službenu selekciju. Medvešekova srčana scenska igra koja *tumači Drugoga kao nužan moment Istoga* jednako je, naime, zanimljiva djeci i odraslima, ona poništava granicu između "ozbiljnog" i manje ozbiljnog kazališta i letvicu kvalitete dječjeg repertoara diže vrlo visoko. U sredini u kojoj "dječje" prečesto označava samo nešto napravljeno s manje kriterija i infantilno, *Trešnjin Ne, prijatelji!*, iako nije usamljen, jedan je od boljih primjera vrhunskog teatra koji je jednako zabavan i dirljiv djetetu kao i roditelju koji ga je dopratio u kazalište.